

ครูปฐมวัยคิดอย่างสร้างสรรค์ : ตามรอยศาสตร์พระราชา
Early Childhood Teacher Creative thinking skill :
Follow The King's Philosophy

กุลนาถ ปังศรี

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองเสาเล้า จังหวัดขอนแก่น

Kunlanat BangSri

Nong Sao Lao Subdistrict Municipality Child Development Center Khon Kaen Province

Corresponding Author Email: Kunlanat1@hotmail.com

(Received: 11 may, 2024 ; Edit: 27 June, 2024 ; accepted: 28 June, 2024)

บทคัดย่อ

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นทักษะที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในศตวรรษที่ 21 ที่ควรส่งเสริมให้เกิดกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถการคิดริเริ่มทำสิ่งใหม่ คิดคล่องแคล่วในสถานการณ์ต่าง คิดยืดหยุ่นทดแทนสิ่งที่ขาดหาย และคิดละเอียดลออในการทำงาน โดยการตามรอยศาสตร์พระราชาด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด ทำ แสดงความคิดเห็น เพื่อค้นหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ตามศาสตร์พระราชาจนสามารถพัฒนาไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์

คำสำคัญ: ความคิดสร้างสรรค์, ศาสตร์พระราชา, ครูปฐมวัย

Abstract

Early childhood teacher A creative thinking is an important and essential skill in the 21st century. That should encourage students for students the ability to take new initiatives, fluently in different situations, flexible to replace missing things, and Elaboration about work. Follow The King's Philosophy with the learning. Allowing the student to participate in thinking, making comments To search and create knowledge by oneself.

Keywords: creative thinking skill, The King's Philosophy, Early childhood teachers

บทนำ

ความคิดสร้างสรรค์ครูปฐมวัย เป็นทักษะสำคัญและจำเป็นในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เป็น 1 ในทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความยืดหยุ่นและปรับตัว ในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยและต่างประเทศทั่วโลกกำลังประสบปัญหาวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (WHO ประเทศไทย, 2563) จึงทำให้การเรียนการสอนในปัจจุบันต้องเรียนรู้และปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการสอนแบบออนไลน์เกือบทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จนถึงระดับอุดมศึกษา ในอนาคตอันใกล้ก็ไม่สามารถทราบได้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคจะลดน้อยลง จนสามารถกลับไปเรียนในสถานศึกษาได้ตามปกติหรือไม่ การพัฒนานักศึกษาคูให้มีความคิดสร้างสรรค์ จึงถือเป็นสิ่งจำเป็นมากในขณะนี้ เนื่องจากมีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่จะเติบโตเป็นกำลังที่ดีของประเทศชาติ

ทำไมต้องความคิดสร้างสรรค์

ในบรรดาความคิดทั้งหลาย “ความคิดสร้างสรรค์” ได้รับความสนใจมากที่สุด เพราะช่วยฝึกให้ผู้เรียนคิดได้ คล่องแคล่วว่องไว และสร้างสิ่งใหม่ที่น่าสนใจซึ่งความเจริญก้าวหน้า ความคิดสร้างสรรค์จึงได้ถือเป็นกระบวนการทางสมอง ที่คิดหาคำตอบได้หลายคำตอบ คิดค้นสิ่งที่แปลกใหม่ เกิดการดัดแปลง ปรับแต่งความคิดเดิม ผสมผสานหรือต่อยอดเพื่อสร้างสิ่งใหม่ ความรู้ใหม่ การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่างๆ วรรณกรรม ศิลปะ ดนตรี นวัตกรรม เทคโนโลยี รวมทั้งหลักการ แนวคิดทฤษฎีใหม่ๆ ที่นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่และวิทยาการต่างๆ นั้นเพราะ ความคิดสร้างสรรค์มีลักษณะการ คิดหลายทิศทาง หลายแง่ หลายมุม คิดได้กว้างไกล มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ คิดริเริ่ม คิดคล่องแคล่ว คิดยืดหยุ่น และ คิดละเอียดลออ องค์ประกอบเหล่านี้นำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ได้จนเป็นผลสำเร็จ (Guilford, 1977 และ ฉันทนา ภาคบกข, 2554) อีกทั้ง “ความคิดสร้างสรรค์” ยังเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ครูปฐมวัยควรมีอย่างยิ่ง เพราะจะพบอยู่ในหัวข้อ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม กับ ทักษะชีวิตและการทำงาน ที่กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มและความยืดหยุ่น ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอีกด้วย

ภาพที่ 1 ทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21

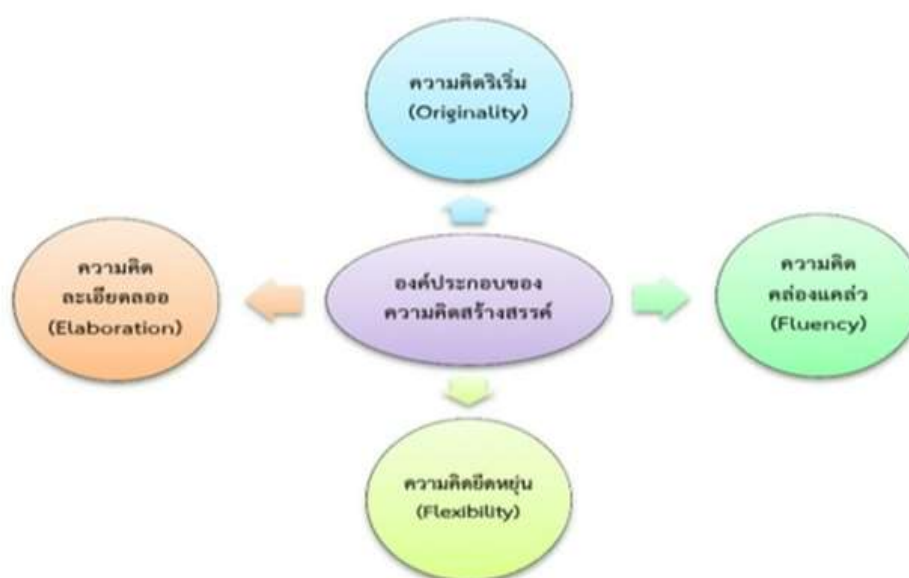
ที่มา : <http://images.app.gpooolgl/kCrZaPvck88kAkQc7>

นอกจากนี้ ผู้เรียนที่เป็นนักศึกษาครูยังเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย จึงต้องเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ที่ดีก่อนแล้วจึงถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีให้กับเด็กปฐมวัยต่อไปได้ เพราะหกขวบแรกของชีวิตเป็นช่วงที่มีความสำคัญมาก เด็กพัฒนาทุกด้านได้รวดเร็วที่สุดโดยเฉพาะสมอง คุณภาพของการพัฒนาเด็กจะมีผลต่อชีวิตในระยะยาวตราบนานถึงวัยผู้ใหญ่ จึงถือเป็นสิ่งสำคัญ ที่ผู้เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจ เพื่อการพัฒนาเด็กอย่างเต็มที่และถูกต้องในช่วงเวลาที่ทองของชีวิตนี้

เมื่อทราบความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์อย่างนี้แล้ว มาทำความเข้าใจต่อเกี่ยวกับ “ความคิดสร้างสรรค์” ให้ยิ่งขึ้นในหัวข้อถัดไป

ความคิดสร้างสรรค์ คืออะไร

ความคิดสร้างสรรค์ คืออะไร มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายไว้มากมาย ซึ่งผู้เขียนของนำเสนอ Guilford (1950 อ้างใน อารีย์ พันธมณี, 2557) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นลักษณะความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) คือ ความคิดหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดเช่นนี้ จะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ รวมถึงการคิดค้นพบ พบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จด้วย และยังอธิบายเพิ่มเติม ความคิดอเนกนัยว่ามีองค์ประกอบด้วยลักษณะ 4 ด้าน แสดงในภาพ ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดกิลฟอร์ด

ที่มา : หนังสือฝึกให้คิดเป็นคิดให้สร้างสรรค์

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

มีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

1. **ความคิดริเริ่ม (Originality)** หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับความคิดของคนอื่นและแตกต่างจากธรรมดา ผู้ที่มีความคิดริเริ่มจะเป็นผู้ที่มีความคิดต่าง คิดใหม่ คิดแปลกแยก คิดไม่เหมือนใคร ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีมากหากสามารถพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิดสิ่งใหม่ หรือตัดแปลงสิ่งเก่าให้มีลักษณะโดดเด่นเกิดนวัตกรรม

2. **ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency)** หมายถึง ความคล่องตัวในการคิดตอบสนองสิ่งเร้าให้ได้มากที่สุด ได้รวดเร็ว และได้ปริมาณมากในเวลาที่กำหนด ในการคิดแบบนี้ต้องการเรื่องของปริมาณและความเร็ว การที่สามารถฝึกให้ผู้เรียนคิดคล่อง จะทำให้ผู้เรียนคิดได้ไว คิดได้เยอะ คิดได้ปริมาณมาก คิดได้หลากหลายวิธี อันจะนำไปสู่ความสำเร็จของผู้เรียนได้

3. **ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility)** หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภทหลายทิศทาง ทั้งความคิดและการกระทำ เป็นการคิดที่ต้องการอยากเกิดขึ้นกับผู้เรียนมากขึ้น เพราะการคิดแบบนี้จะทำให้ผู้เรียน ได้วิเคราะห์ เปรียบเทียบ คิดสิ่งหนึ่งสิ่งใดแทนกัน โดนใช้คุณสมบัติที่ใกล้เคียงกัน การคิดยืดหยุ่นนี้ จึงเหมาะสำหรับการดำรงชีวิตในยุคที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

4. **ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)** หมายถึง ความคิดในรายละเอียด เพื่อขยายความคิดหลัก หรือความคิดครั้งแรกให้มีความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถอธิบายให้เห็นภาพ ในการคิดลักษณะนี้ยังเป็นที่มีความจำเป็นอยู่มาก นอกจากความใหม่ ความเร็ว ความหลากหลายแล้ว ความละเอียดลออ ก็เป็นการคิดที่ควรจะมีเกิดกับผู้เรียน เพื่อให้การทำงานสมบูรณ์มากขึ้น การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน ที่ประกอบไปด้วยความคิดริเริ่ม ในการคิดสิ่งแปลกใหม่แล้ว แต่ในความแปลกใหม่และความใหม่พิเศษนั้นจะต้องตระหนักถึงความสำคัญอย่างสร้างสรรค์ด้วย ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงไม่เพียงแต่มีความคิดใหม่เท่านั้น แต่จะต้องคิดคล่อง พยายามคิดอย่างหลากหลายและประสานความคิดติดตามให้ตลอด มีความตั้งใจ สนใจในรายละเอียดมีความคิดละเอียดลออ จนเกิดความสำเร็จด้วยสิ่งที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนได้นั้น มีด้วยกันหลากหลายวิธี หลากหลายกิจกรรม หลากหลายกระบวนการเรียนรู้ แต่ในบทความนี้ผู้เขียนขอเสนอ ครูปฐมวัยคิดอย่างสร้างสรรค์: ตามรอยศาสตร์พระราชาราชด้วยกระบวนการเรียนรู้บูรณาการที่นำเสนอในหัวข้อถัดไป

ครูปฐมวัย คิดอย่างสร้างสรรค์ ตามรอยศาสตร์พระราชาราช

“...ครูนั้นจะต้องให้ความรู้แก่เด็กๆ ด้วยความเมตตา ด้วยความหวังดี คือ ด้วยความเมตตาต่อผู้ที่เป็นลูกศิษย์ และด้วยความหวังดีต่อส่วนรวม เพราะถ้าส่วนรวมประกอบด้วยบุคคล ที่มีความรู้ดี ส่วนรวมก็ไปรอด....”

พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่คณะ อาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวล ณ พระราชวังไกลกังวล หัวหิน ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๑๓

ภาพที่ 3 ในหลวงเสด็จเยี่ยมเยียนครู

ที่มา: <http://images.app.gpooolm738Cq15WwAwk1te6>

“ศาสตร์พระราชา” คือ องค์ความรู้ของพระราชา (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นพระมหากษัตริย์ไทย รัชกาลที่ 9) ที่ทรงช่วยเหลือปวงชนชาวไทย ในการวางแผนทาง แนวคิด หลักทฤษฎี ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง การทรงงานตลอดจนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชน ที่พระองค์ได้สร้างประโยชน์สุขแก่คนไทยทุกหมู่เหล่าอย่างหาที่สุดมิได้ พระองค์ทรงครองแผ่นดินโดยธรรม ยึดหลักทศพิธราชธรรม 10 ประการ ในการปฏิบัติพระราชภารกิจเพื่อประชาชนคนไทยให้ อยู่ดี กินดี พอกิน ภายใต ความรู้คู่คุณธรรม

ภาพที่ 4 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: <http://images.app.gpoou.gl/u5f4j1kBP3hZfqby6>

ในศาสตร์ต่างๆ ที่พระองค์ทรงมีปฏิสนธิแล้วจากการทรงงานของพระองค์ ดังจะเห็นโครงการในพระราชดำริ งานพระราชนิพนธ์ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนภาพการทรงงานของพระองค์ ที่ประชาชนคนไทยได้เห็น ความสามารถ ความรักที่พระองค์ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีให้น้อมนำเอาหลักการ ศาสตร์ พระราชา มาประยุกต์ใช้ โดยหลอมรวมกระบวนการเรียนรู้บูรณาการกับเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนรุ่นหลังต่อไป ซึ่งมาทำความเข้าใจกับ กระบวนการเรียนรู้บูรณาการกันมากขึ้นในหัวข้อถัดไป

กระบวนการเรียนรู้บูรณาการ

การจัดกระบวนการเรียนรู้บูรณาการ เป็นกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ที่ทำให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการคิด ทำ พูด มากขึ้น เพื่อค้นหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สามารถพัฒนาไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ ขั้นที่ 1 ระบุคำถาม ขั้นที่ 2 แสวงหาสารสนเทศ ขั้นที่ 3 สร้างความรู้ ขั้นที่ 4 สื่อสาร ขั้นที่ 5 ตอบแทนสังคม (วสุรี วงศ์สมศรี, 2560 และ พิมพันธ์ เดชะคุปต์และคณะ, 2558) ซึ่งได้ผลดีต่อการพัฒนาผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้บูรณาการ มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเรียนรู้ตั้งคำถาม หรือขั้นตั้งคำถาม เป็นที่ให้ผู้เรียนฝึกสังเกตสถานการณ์ ปรากฏการณ์ต่างๆ จน เกิดความสงสัย จากนั้นฝึกให้เด็กตั้งคำถามสำคัญ รวมทั้งการคาดคะเนคำตอบ ด้วยการสืบค้นความรู้จากแหล่งต่างๆ และ สรุปคำตอบชั่วคราว

ขั้นตอนที่ 2 การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ เป็นขั้นตอนการออกแบบ/วางแผนเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศจาก แหล่งเรียนรู้ต่างๆรวมทั้งการทดลองเป็นขั้นที่เด็กใช้หลักการนิรนัย (Deduction reasoning) เพื่อการออกแบบข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ เป็นขั้นตอนที่ได้มีการคิดวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การสื่อความหมายข้อมูลด้วยแบบต่างๆ หรือด้วยผังกราฟิก การแปลผล จนถึงการสรุปผล หรือการสร้างคำอธิบาย เป็นการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งเป็นแก่นความรู้ประเภท 1. ข้อเท็จจริง 2. คำนิยาม 3. มโนทัศน์

4. หลักการ 5. กฎ 6. ทฤษฎี

ขั้นตอนที่ 4 การเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร คือ ขั้่นนำเสนอความรู้ด้วยการใช้ภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นที่น่าสนใจ อาจเป็นการนำเสนอภาษา และนำเสนอด้วยวาจา

ขั้นตอนที่ 5 การเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคม เป็นขั้นตอนการฝึกเด็กให้นำความรู้ที่เข้าใจ นำการเรียนรู้ไป ใช้ประโยชน์ เพื่อส่วนรวม หรือเห็นต่อประโยชน์ส่วนรวมด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมสร้างผลงานที่ได้จากการแก้ปัญหาสังคมอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งอาจเป็นความรู้ แนวทางสิ่งประดิษฐ์ซึ่งอาจเป็นนวัตกรรมด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นการแสดงออกของการแก้ปัญหา และแบ่งปันให้สังคมมีสันติอย่างยั่งยืน

น้อมนำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9

มาใช้ในการกระบวนการเรียนรู้บูรณาการ

ภาพที่ 5 ในหลวงขณะทรงงาน

ที่มา: <http://images.app.goo.gl/VzmZhvXuZRS3kXiEA>

ขั้นตอนที่ 1 ระบุคำถาม ในขั้นนี้ผู้เรียนสามารถน้อมนำหลักการทรงงานของในหลวงมาใช้ได้ ดังนี้

1. **ระเบิดจากข้างใน** พระองค์ให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาคน จะทำการสิ่งใดจะต้องสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ซึ่งผู้เรียนสามารถเริ่มนำมาใช้ในการทำงานกลุ่มร่วมกัน สร้างข้อตกลง ตั้งคำถาม สมมติฐานร่วมกันเพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายและวิธีการต่อไป

2. **แก้ปัญหาที่จุดเล็ก** พระองค์จะทรงแก้ไขปัญหา ด้วยการมองปัญหาในภาพรวม (macro) ก่อนเสมอ แต่ในขณะที่การแก้ปัญหานั้น พระองค์จะทรงเริ่มจากจุดเล็กๆ (micro) คือ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่คนมักจะมองข้าม สำหรับผู้เรียนก็ควรคิดคล่องแคล่วมองปัญหาในภาพรวมหลายๆอย่าง และริเริ่มแก้ปัญหาจากจุดเล็กๆ ค่อยแก้ทีละประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้

ภาพที่ 6 ในหลวงสอบถามความเป็นอยู่ของประชาชน

ที่มา: <http://images.app.goo.gl/nqQsrqQcs6RELHSPA>

ขั้นตอนที่ 2 การเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ ในขั้นนี้หลักการทรงงานของในหลวงมีมากมายหลายข้อ สามารถน้อมนำมาใช้ได้หลากหลาย ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ โดยในการทรงงานของพระองค์ จะทรงศึกษาข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบ และเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน ผู้เรียนต้องศึกษาสืบค้นข้อมูลอย่างถูกต้องรวดเร็วตรงกับความต้องการในแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและเชื่อถือได้ ควรมีการวางแผนแบ่งงานการสืบค้นอย่างเป็นระบบ

2. ภูมิสังคัมแบบองค์รวม ในการพัฒนาใดๆ พระองค์จะให้ความสำคัญกับการคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นเป็นอย่างไร และสังคมวิทยา วัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันและพระองค์ทรงมีวิถีคิดอย่างเป็นองค์รวม (holistic) ผู้เรียนควรเห็นคุณค่าของบริบท สิ่งแวดล้อมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ ควรศึกษาเรียนรู้แบบองค์รวมให้ความสำคัญกับปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ในชุมชน เชิงพื้นที่มองสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบคิดครบวงจรยึดหยุ่นเชื่อมโยงกันทุกมิติ

3. ความซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อนำสู่การ รู้ รัก สามัคคี ถือเป็นหลักการที่พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่อง “รู้ รัก สามัคคี” มาอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนเมื่อทำการงานสิ่งใดควรตั้งมั่นอยู่ในความดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ละเอียดลออ จริ่งใจต่อนำสู่การ รู้ รัก สามัคคี เป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการทำงานกลุ่ม

4. ความเพียรนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ ในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ พระองค์ทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งสิ้น และพระองค์ไม่ได้ท้อพระราชหฤทัย ทรงอดทน และมุ่งมั่นดำเนินงานนั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วง เมื่อถึงเวลาที่ต้องทำเพียงผู้เดียว ผู้เรียนควรนำความเพียรของพระองค์มาเป็นแก่นเพื่อศึกษาเรียนรู้ คิดริเริ่ม ทำซ้ำ ทำอีก จนกว่าจะสำเร็จ เมื่อสำเร็จก็จะเกิดความภาคภูมิใจที่สามารถพึ่งตนเองได้

ภาพที่ 7 ในหลวงขณะทรงปลูกหญ้าแฝกในการให้องค์ความรู้เรื่องการช่วยเหลือการพังทลายหน้าดิน

ที่มา: <http://images.app.goo.gl/Wx4PKUi3gSKF6bC8A>

ขั้นตอนที่ 3 การเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ เป็นขั้นที่คิดวิเคราะห์เน้นการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งสามารถน้อมนำหลักการทรงงานมาใช้ ดังนี้

1. ทำตามลำดับขั้นตอนในการทรงงาน พระองค์จะเริ่มจากสิ่งที่จำเป็นของประชาชนที่สุดก่อนอย่างเช่น ด้านสาธารณสุขเมื่อประชาชนร่างกายแข็งแรงแล้วก็จะสามารถทำประโยชน์ด้านอื่นๆต่อไปได้ ผู้เรียนก็เช่นกันควรมีการวางแผนและทำตามลำดับขั้นตอน มีการคิดวิเคราะห์รายละเอียดข้อมูล การสื่อความหมายด้วยแบบต่างๆ

2. เศรษฐกิจพอเพียงบนความพออยู่พอกิน ถือเป็นปรัชญาที่พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย มาโดยตลอดกว่า 30 ปี ในการพัฒนาเพื่อให้พสกนิกรของพระองค์ประสบความสำเร็จสมบูรณ์ในชีวิตผู้เรียนควรศึกษาหลักทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำแนวทางทั้งหลักคิดและหลักการทรงงานมาใช้ เพื่อสร้างองค์ความรู้แล้วสรุปความรู้ด้วยรูปแบบผังความคิดที่หลากหลาย

3. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ เป็นการปลูกป่าในใจคน พระองค์ทรงเข้าใจธรรมชาติ และต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ มองปัญหาธรรมชาติอย่างละเอียด และสิ่งสำคัญจะต้องปลูกจิตสำนึกในการรักผืนป่าให้แก่คนเสียก่อน ผู้เรียนควรน้อมนำหลักคิดริเริ่มและคิดยืดหยุ่นของพระองค์ในการเข้าใจธรรมชาติของสิ่งต่างๆ และการทำอะไรด้วยความรักโดยการเข้าไปนั่งในใจนั้นย่อมได้รับผลสำเร็จ

4. ใช้ธรรมปราบอธรรม พระองค์ทรงนำความจริงในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติ และกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการ แนวปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหา และปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานะที่ไม่ปกติ เข้าสู่ระบบที่เป็นปกติ ผู้เรียนจะเห็นแล้วว่าสิ่งใดคือสิ่งที่ถูกต้อง การเรียนรู้ทุกอย่างอาจจะไม่ได้พบแต่เรื่องดีดีเสมอไปแต่คิดละเอียดลออในการขมวดปมความรู้ที่ได้จากเรื่องราวที่เรียนรู้ต่างๆนั้น ควรเป็นสิ่งที่ถูกต้องดังตามเสมอ

ภาพที่ 8 ในหลวงขณะทรงงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับประชาชน

ที่มา: <http://images.app.goo.gl/wQ3XzJfWLon7xvaP6>

ขั้นตอนที่ 4 การเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร เป็นขั้นนำเสนอความคิดที่พระองค์ทรงแสดงในหลักทรงงาน ดังนี้

1. **ไม่ติดตำรา** ในการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ พระองค์จะทรงอนุโลม และรวมขอมกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน โดยไม่ผูกติดกับวิชาการ ผู้เรียนก็ควรมีความยืดหยุ่นทางความคิดในการออกนอกกรอบหรือตำราในการนำเสนอผลงานหรือความคิดได้ แต่ต้องอยู่บนความดีงาม

2. **ทำให้ง่าย** ในการคิดค้น ปรับปรุง และแก้ไขปัญหของประเทศไทย พระองค์ทรงทำในสิ่งที่ยากให้กลายเป็นง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ผู้เรียนเองก็เช่นเดียวกันหลังจากได้ศึกษาเนื้อหาความรู้ต่างๆ แล้ว ควรสรุปความคิดให้ง่ายเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้โดยง่าย โดยเฉพาะการสื่อสารกับเด็กปฐมวัย

3. **ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด** ซึ่งในการพัฒนาและช่วยเหลือราษฎร พระองค์ทรงใช้หลักการแก้ปัญหา ด้วยความเรียบง่าย และประหยัด โดยราษฎรสามารถทำได้ ผู้เรียนก็สามารถคิดยืดหยุ่น ดัดแปลงนำ ของเหลือใช้ หรือสิ่งต่างๆ ที่ประหยัด เรียบง่ายมาใช้แทนกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์เช่นเดียวกันได้

ภาพที่ 9 ในหลวงงานปลูกป่า ปลูกน้ำ เพื่อดูแลช่วยเหลือประชาชน

ที่มา : <https://images.app.goo.gl/hPVck6WreySx55tK6>

ขั้นตอนที่ 5 การเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคม จะเห็นแบบอย่างจากในหลวงที่ทรงทำคุณประโยชน์มากมายให้กับปวงชนชาวไทย ที่สวดแทรกในหลักการทำงานของพระองค์ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ในการทรงงาน พระองค์ทรงเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายทั้งสาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมกันทำงานโครงการพระราชดำรินี้ ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน เพื่อสร้างสิ่งที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. ขาดทุน คือ กำไร เป็นอีกหนึ่งหลักการที่พระองค์ทรงมีต่อพสกนิกรไทย ซึ่ง “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็น “กำไร” คือ ความอยู่ดีมีสุขของราษฎร ในขั้นการเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคมนี้ ผู้เรียนควรนำหลักคิด ขาดทุน คือ กำไร มาใช้เป็นแนวคิดว่า การทำอะไรอย่าเล็งเห็นแต่กำไรเป็นหลัก แต่ควรทำด้วยความรัก ปราปรณอันดี ที่ต้องการจะเสียสละหรือมอบให้ผู้อื่นได้อย่างไม่หวังสิ่งตอบแทน

3. ทำงานอย่างมีความสุข ในการทรงงาน พระองค์จะทรงมีพระเกษมสำราญ และมีความสุขทุกคราที่จะช่วยเหลือประชาชน ผู้เรียนควรน้อมนำการทำงานอย่างมีความสุขมาใช้ในการดำเนินชีวิตในการศึกษาเล่าเรียน การลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ให้ทำด้วยความสุข เปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดี ไม่ว่าการงานใดๆ ก็สำเร็จลงได้ด้วยดี

สรุป

เด็กปฐมวัย คือ อนาคตของประเทศชาติ นักศึกษาครูต่อไปจะเป็นผู้กำหนดทิศทางของประเทศชาติเช่นกัน เด็กดีเมื่อได้ครูดี ครูที่ดีได้มาจากการบ่มเพาะที่ดี หากสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตามรอยศาสตร์พระราชาด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้บูรณาการได้นั้นสิ่งสำคัญ คือ ได้ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง ทำให้เป็นผู้ คิดเป็น คิดคล่อง คิดยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ คล่องริเริ่ม จนสามารถสร้างผลงานหรือชิ้นงานที่เป็นนวัตกรรมได้ และเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์แบบใดก็จะสามารถคิดได้อย่างสร้างสรรค์ บนความรู้ คู่คุณธรรม ตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และพร้อมที่ตอบสนองสังคมถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นและเด็กปฐมวัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ ลั่นไธสง. (2562). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ตามศาสตร์พระราชา เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ฉันท ชาติทอง. (2554). *สอนคิด: การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด*. กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.

ฉันทนา ภาคบงกช. 2554. *ความคิดสร้างสรรค์เพื่อแผ่นดิน : คิดสร้างสรรค์ – แก้ปัญหาอย่างยั่งยืน*.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์ดี.

เดชา ปุญญบาล. (2560). 9 ตามรอยบาทศาสตร์พระราชา. *วารสารสมาคมนักวิจัย* ปีที่ 22 ฉบับที่ 2

พฤษภาคม - สิงหาคม 2560. 13-20.

ทรงสิริ วิจิราพันธ์ และคณะ. (2561). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนด้วย*

สื่อสังคมออนไลน์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

- บรรจง อมรชีวิน. (2556). *Thinking School สอนให้คิด*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- ปิยะนันท์ หิรัญย์ชโลธร. (2557). *เอกสารประกอบการสอนการคิด*. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2560). *หลักการทรงงานในหลวง ร.9 บริหารคน-บริหารองค์กรยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2563, สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/rama9royalfuneral/news-60274>
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และคณะ. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ ศิริภทราชัย. (2556). *STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2558). *ศาสตร์การคิด*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, วุฒิ วงศ์สมศรี. (2560). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น (บูรณาการ)*. ขอนแก่น: โรงเรียนขามแก่นนคร.
- สุคนธ์ สีนธพานนท์ วรรัตน์ และคณะ. (2551). *พัฒนาทักษะการคิด.พิชิตการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง.
- สถาพร อยู่สมบูรณ์. (2560). *ระบบการเรียนรู้วิศวกรรมฝังตัวบนสังคมคลาวด์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และผลงานสร้างสรรค์*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สมใจ สืบเสาะ. (2555). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เชิงธรรมชาติบนเว็บ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2550). *กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด.
- อารี พันธมณี. (2557). *ฝึกให้คิดเป็นคิดให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- Guilford. (1977). *Way Beyond the IQ*. New York : Creative Education Foundation Inc.\
- WHO ประเทศไทย. (2563). *รายงานสถานการณ์โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ประเทศไทย – 12 มี.ค. 2563*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2563, สืบค้นจาก https://www.who.int/docs/default-source/searo/thailand/2020-03-12-tha-sitre-19-covid19-pb-th.pdf?sfvrsn=1e179bd4_2.